

บันทึก

เรื่อง การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๔/๘๓๙๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า โดยที่ข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ กำหนดไว้ว่า

“การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการทหารให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

และมาตรา ๖ วรรคสามและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๘ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้”

สำนักนายกรัฐมนตรีจึงขอหารือว่า ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม คณะรัฐมนตรีจะอาศัยอำนาจตามข้อ ๒๘ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ มอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) และผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมพระธรรมนูญ) แล้ว เห็นว่า ความในข้อ ๒๐ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ ที่ว่า “การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการทหารให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น” เป็นบทบัญญัติที่อยู่ใน”หมวด ๒ การจัดระเบียบราชการในกระทรวง

ส่วนความในข้อ ๓๘ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ฯ ซึ่งบัญญัติเรื่องการรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ว่า “ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน” เป็นบทบัญญัติที่อยู่ใน”หมวด ๕ การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน” ซึ่งในหมวด ๕ นั้นเองได้มีบทบัญญัติข้อ ๔๖ บัญญัติไว้ด้วยว่า “ความในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร” และในเรื่องการจัดระเบียบราชการในกระทรวงกลาโหมและการรักษาราชการแทน และการปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนั้น มาตรา ๖ วรรคสามและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๔ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการสั่งการอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๖ วรรคสามและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ฯ โดยพิจารณาเทียบกับข้อ ๓๘ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ฯ แล้ว จะเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนว่า ในกรณีของการรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโดยทั่วไปยกเว้นการรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนั้น รัฐมนตรีคนหนึ่งแม้จะไม่ใช้รัฐมนตรีกระทรวงเดียวกันกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นผู้รักษาราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งได้ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงนั้น หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ แต่ในกรณีของการรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมนั้น กฎหมายบัญญัติให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเท่านั้นเป็นผู้รักษาราชการแทนได้กฎหมายไม่ประสงค์จะให้รัฐมนตรีคนหนึ่งนอกจากที่กล่าวนี้เป็นผู้รักษาราชการแทน จึงได้บัญญัติไว้ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจ

ปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้

ดังนั้น ตามปัญหาที่หารือว่า ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม คณะรัฐมนตรีจะอาศัยอำนาจตามข้อ ๓๘ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ มอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า ในกรณีดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจะอาศัยอำนาจตามข้อ ๓๘ วรรคสอง มอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่ได้ เพราะข้อ ๔๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับเดียวกันนั้นได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ความในหมวด ๕ มิให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการทหาร ฉะนั้น การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมฯ

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๓๐